

Täysistunto

Torstai 27.10.2016 klo 16.00—20.13

2.4. Suullinen kysymys perhevapaiden uudistamisesta (Mikaela Nylander r)

Suullinen kysymys SKT 111/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Nylander.

Keskustelu

16.44 **Mikaela Nylander r:** Värderade talman! Svenska riksdagsgruppen har länge efterlyst en reform av familjeledigheterna och hemvårdsstödet, och vi har nu i vår alternativa budget presenterat ett konkret förslag till helhetsreform som även innehåller fyra timmar avgiftsfri småbarnspedagogik för barn över tre år.

Arvoisa puhemies! Perhevapaiden uudistaminen on välttämätöntä. Alkuvuokasta julkaisimme varjobudjettimme ja esitimme konkreettisen ratkaisun perhevapaiden ja kotihoidon uudistamiseksi. Meidän mallimme on samansuuntainen mutta laajempi kuin esimerkiksi SAK:n malli, josta on keskusteltu paljon julkisuudessa. Me esitämme myös, että kaikilla yli 3-vuotiailla olisi oikeus maksuttomaan varhaiskasvatukseen 4 tuntia päivässä. Mielestämme tarvitsemme laajaa uudistusta, joka tarkastelee perhepolitiikkaa kokonaisuutena, siksi haluamme kytkeä tähän myös varhaiskasvatusta. Pitääkö paikkansa, pääministeri Sipilä, ymmärsinkö oikein, että hallitus on nyt käynnistämässä työtä perhevapaiden uudistamiseksi? Onko tämä päätös jo tehty?

16.45 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on uudistus, joka yleensä keskustelussa kohdistuu esimerkiksi pelkästään kotihoidon tukeen. Siitä siinä ei saa olla kysymys. (Mikaela Nylander: Ei!) Me lähdemme siitä, että pitää olla valinnanvapautta myöskin tässä asiassa.

Siitä olen samaa mieltä, että tämä asiakokonaisuus on sellainen, joka pitkässä juoksussa pitää huolellisesti valmistella ja uudistaa. Hallitus ei ole tehnyt päätöstä tämän uudistuksen valmistelusta, mutta se, mitä nyt tapahtuu — tulee erilaisia malleja ja keskustellaan — on minusta hyvää pohjustusta siihen, että ensi vaalikaudella voitaisiin sitten uudistus tehdä. Se tuskin enää ehtii tämän vaalikauden aikana valmiiksi, mutta nyt on hyvä käydä laaja, perusteellinen keskustelu siitä, mitä ja miten se pitäisi tehdä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

16.46 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tiedämme kaikki ne haitat ja kielteiset vaikutukset, joita nykymallilla on esimerkiksi tasa-arvoon, naisten palkka- ja eläkekehitykseen ynnä muuta. Jos hallitus ei aio nyt tällä kaudella tarttua tähän uudistamistyöhön, niin mietin, miten aiotte sitten puuttua näihin epäkohtiin. Onko näin, että hallitus nyt vain keskustelee eri malleista kolme vuotta, kaksi ja puoli vuotta, mitä tässä on jäljellä, ja ei tee mitään uudistamistyötä?

Haluaisin myös kysyä ministeri Grahn-Laasoselta: onko mahdollista, kun hallitus nyt sitten keskustelee malleista, kytkeä tämä varhaiskasvatus tähän kokonaisuuteen? Se olisi äärimmäisen tärkeää.

Puhemies Maria Lohela: Tuli kysymyksiä useampaan suuntaan. — Ministeri Grahn-Laasonen.

16.47 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä sitä, että käydään laajaa keskustelua perhevapaajärjestelmän uudistamisesta, ja aivan varmaa on, että puolueilla on erilaisia näkemyksiä siitä, millainen uudistus tarvitaan ja millaisella aikataululla siinä voidaan edetä. Pidän myöskin ihan keskeisenä sitä, että tähän keskusteluun kytketään varhaiskasvatus ja sen kehittäminen tiiviisti. Nyt eletään siinä mielessä hyviä aikoja, että varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet on juuri hyväksytty Opetushallituksessa, mikä antaa ison mahdollisuuden varhaiskasvatuksen pedagogiikan vahvistamiselle ja sen laadun parantamiselle. Sen lisäksi tarvitaan keskustelua siitä, millä tavalla voidaan nostaa varhaiskasvatukseen osallistumisen astetta, koska se vähentää muun muassa syrjäytymistä.

16.48 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kotihoidon tuki on ollut juuri se, joka on mahdollistanut perheiden valinnanvapauden, ja tällaiset erilaiset kiintiömallit, 6+6+6 ynnä muut, ovat sellaisia, jotka nimenomaan rajoittavat sitä perheiden omaa valinnanvapautta. Naisten ja miesten välinen palkkaero työmarkkinoilla on tosiasiassa, ja se osaltaan johtaa siihen, että naiset käyttävät kotihoidon tukea enemmän kuin miehet. Olisinkin kysynyt: millä tavalla hallitus aikoo naisvaltaisilla aloilla korvata näitä erilaisia vanhempainvapaiden kustannuksia? Minusta on väärin, että tätä asiaa yritetään hoitaa ikään kuin takaoven kautta rajoittamalla perheitten todellista valinnanvapautta. Annetaan perheitten päättää näistä asioista siellä keittiönpöydän ääressä eikä ruveta täältä käsin päättämään heidän puolestaan. Mutta on tärkeää, että naisvaltaiset alat eivät yksistään joudu kantamaan kustannusrasitetta näistä vanhempainvapaista. Mitä hallitus tässä asiassa pyrkii tekemään ja on kenties jo ehkä tehnyt?

16.49 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ja sitä kautta myös eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen, jossa työnantajille tulee 2 500 euron kertakorvaus tasaamaan tätä äitiyden ja vanhemmuuden kustannusten eroa nimenomaan työnantajalle. Tämä on tehty, tämä on ihan lain kirjain, ja myös eurot ovat olemassa.

Toisekseen edustaja Nylanderin ja edustaja Essayahin kysymykset: Samasta aihepiiristä on monta eri näkökulmaa. Toivon, että kun tätä keskustelua jatkossakin varmuudella käydään ja on näitä erilaisia kielteisiä asioita tasa-arvoon liittyen, eläkekarttumaan liittyen, aina muistettaisiin myös vanhemmuuden ja lapsen etu. Esimerkiksi keskustelu koti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

hoidon tuesta on ymmärrettävä, mutta sekin pitää muistaa, että me olemme aikoinaan perustaneet järjestelmän osaksi meidän päivähoitojärjestelmää ja — kuten nykyisin pitää lausua — varhaiskasvatusjärjestelmää. Tälläkin näkökulmalla on iso merkitys siinä, miten tätä kokonaisuutta lähestytään (Puhemies koputtaa) lapsen edun näkökulmasta.

16.50 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsella pitää olla oikeus molempien vanhempien — silloin kun ne on — hoitoon ja hoivaan. Se on myös isän oikeus ja se on äidin oikeus: mahdollisuus olla lapsen kanssa kotona ja hoitaa lasta.

Viime hallituskaudella hallitus teki merkittävän parannuksen: isälle tuli kaksi viikkoa lisää korvamerkittyä vanhempainvapaata, ja järjestelmää myös joustavoitettiin niin, että sitä voi käyttää joustavasti siihen asti, kun lapsi on kahden vuoden ikäinen. Tämä on lisännyt sitä, että isät käyttävät vanhempainvapaita — sitä ovat käyttäneet muun muassa monet kansanedustajat jo tämän kauden aikana. Jos katsoo sitten sitä osaa, joka on vapaasti valittavissa vanhempien välillä, niin vain 3 prosenttia siitä on isien käyttämää, 97 prosenttia äitien käyttämää, ja nyt kysymykseni kuuluukin: jos te ette saa kokonaisuudistusta aikaan, eikö pitäisi tehdä ainakin pieniä samanlaisia askeleita (Puhemies koputtaa) kuin edellinen hallitus teki, (Puhemies koputtaa) jotta saadaan tasa-arvoa edistettyä?

16.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edelliselle hallitukselle siitä, että mahdollistettiin, lisättiin valinnanvapautta. Nämä samat luvut voi nähdä niinkin, että nämä toimenpiteet, joita tuolloin tehtiin, ovat lisänneet isien (Paavo Arhinmäki: Kyllä!) osallistumista lasten hoitoon ja hoivaan. Ja kiitos, edustaja Arhinmäki, siitä, että totesitte tämänkin, että esimerkiksi kansanedustajat ovat tätä mahdollisuutta käyttäneet — esimerkiksi kun näissä asioissa on merkitystä.

Se, mitä tapahtuu perhepolitiikan sisällä: Meillä on painopisteenä ollut ja tulee olemaan palvelujen parantaminen, ja meillä on muutosohjelma menossa, joka on jalkautumassa kenttävaiheeseen. Mutta mahdollisista liikkeistä, mahdollisista muutoksista, perhevapaa-järjestelmässä on sitten hallituksen yhteinen päätöksenteko. Se ei ole vielä niin pitkällä, että pystyisi tässä vaiheessa kertomaan tämän (Puhemies koputtaa) enempää.

16.53 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi maanantaina on naisten tilipäivä. Se on naisten palkkapäivä, joka kertoo siitä, että naisten ja miesten palkkaerot ovat edelleen sietämättömät 17 prosenttia. Jos verrataan naisten ja miesten vuosituloja, niin se on kuulkaa niin, että naisten palkanmaksu päättyy lokakuun lopussa. Onko tämä oikein? Tämä ei tietenkään ole missään tapauksessa oikein. Naiset ja miehet ansaitsevat saman palkan, ja tätä asiaa täytyy korjata. Tätä täytyy korjata rakenteellisilla toimilla purkaen työmarkkinoitten sukupuolittuneita rakenteita, sitä jakoa naisten ja miesten töihin, ja tätä täytyy purkaa myös uudistamalla perhevapaita.

Hyvä hallitus, tämä teidän 2 500 euroanne äidin työnantajalle ei auta yhtään mitään. (Välihuutoja) Päinvastoin se vain betonoi niitä työmarkkinoitten sukupuolittuneita rakenteita (Hälinää — Puhemies koputtaa) eikä mene sinne rakenteisiin, joilla purettaisiin tätä epätasa-arvoisuutta. (Eduskunnasta: Mikä on vaihtoehto?) Minä haluaisin kysyä teiltä, arvoisa pääministeri (Puhemies koputtaa) Juha Sipilä: Onko teistä oikein, että naisten ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

miesten palkkaerot ovat edelleen 17 prosenttia? Mitä te aiotte tehdä todella samapalkkaisuuden edistämiseksi?

16.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olipa kaunista puhetta asiasta, josta tämä hallitus on saanut myönteistä palautetta. (Outi Alanko-Kahiluoto: Keneltä?) Yrittäjät, jotka saavat sen 2 500 euroa, sanovat, että tämä on toimenpide, jolla liikutaan juuri siihen suuntaan kuin pitää, helpotetaan naisen työmarkkina-asemaa sillä, että työnantaja saa tämän 2 500 euroa. Toisekseen, teidän kysymyksessänne, edustaja Tuppurainen, on juuri se teidän lähestymisnäkökulmanne, se yksi näkökulma tähän kokonaisuuteen. Vanhemman, äidin palkkatason, kaiken ohella pitää muistuttaa siitä ydinasiasta, lapsesta.

Arvoisa puhemies! Hallituksella on samapalkkaisuusohjelma yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa, jolla nimenomaan pyritään siihen, että tuo naisen euro olisi jatkossa lähempänä miesten euroa. Sekin pitää muistaa, että iso rooli tässä on työmarkkinajärjestöillä ja heidän sopimusmalleillaan.

16.55 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan perhevapaiden uudistamisesta, niin on tärkeää muistaa, että meillä on hyvin erilaisia perheitä. Tämä monimuotoisuus on myöskin siinä tulevaisuuden mallissa todella tärkeää ottaa huomioon, ja toivottavasti valmistelu etenisi mahdollisimman nopeasti.

Samaan aikaan tässä kohtaa on tärkeää tarkastella erilaisia ryhmiä tänään, tässä ja nyt. Yksi räikeä kohta meidän lainsäädännössämme on tällä hetkellä isät, jotka hoitavat yksin lasta kotona. Nimittäin nämä isät eivät tällä hetkellä ole oikeutettuja minkäänlaiseen vanhempainvapaaseen tai myöskään minkäänlaisiin etuuksiin, koska tuo vanhemmuus ja etuudet on sidottu äitiin. Keskustelin viime viikolla isän kanssa, joka tällä hetkellä hoitaa kotonaan neljä kuukautta vanhaa tytärtä vailla minkäänlaista tukijärjestelmää. Hän on kolme kertaa käynyt prosessin läpi Kelan kanssa, ja tämä on tällä hetkellä lain tulkinta. Olosuhteista johtuen äiti ei osallistu lapsen hoitoon millään tavalla. Isä ei halunnut antaa lasta adoptioon tai pois, joten hän halusi kantaa vastuun omasta vanhemmuudestaan, mutta tällä hetkellä hän tekee sitä täysin oman tukiverkkonsa varassa. Haluan kysyä hallitukselta: kuinka nopeasti voidaan tarttua tähän räikeään epäkohtaan ja tehdä muutos? Tämä oli olemassa liitännäislakeihin liittyen, avioliittolakiin. (Puhemies koputtaa) Tällä hetkellä esityksessä sitä ei ole, mutta se täytyisi saada mahdollisimman nopeasti käytäntöön.

16.56 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Toivola otti esille asian, joka on työpöydällä, se on valmistelussa. Siihen, millainen on sitten hallituksen esitys, sen lopullinen sisältö, minä en pysty vielä tänään, tässä ja nyt vastausta antamaan. Mutta tämä epäkohta, jonka nostatte esiin, kertoo siitä, minkälainen tarve muun muassa on meillä lainsäädännön muutoksiin. Perheiden monimuotoisuus on asia, joka ei ole riittävällä tavalla nykyisessä lainsäädännössä olemassa, mutta tätä työtä tehdään.

16.57 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Ministeri Rehulan mainitsema 2 500 euroa on toki hyvä asia, mutta se on helppo ratkaisu, se on laastari silloin, kun ei uskalleta tai haluta tarttua rakenteellisiin ongelmiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

Hallituksella on tavoite päästä 78 prosentin työllisyysasteeseen. Erityisesti naisten osalta ollaan kaukana tästä tavoitteesta. Kun vertaa meitä muihin Pohjoismaihin, niin tilanne on erityisen huono. Onko todellakin niin, että tulkitaan hallitusohjelmaa sillä tavalla mekaanisesti, että koska siinä ei ole erikseen kirjoitettu tätä uudistusta, niin siihen ei uskalleta tai haluta tarttua, vaikka hallituksen sisältä kyllä kiitettävästi asia on yritetty nostaa esille? Eikö nyt olisi syytä pohtia hallitusohjelmaa strategisesti ja soveltaa sitä tilanteen vaatiman vakavuuden mukaan?

16.58 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja ottaa tästä kokonaisuudesta — perhevapaa, tasa-arvo, lapsen etu osana varhaiskasvatusta, kotihoidon tuki, varhaiskasvatusjärjestelmän sisältöydin — yhden nurkan esiin.

Tämä hallitus on päättänyt hallitusohjelmassaan 26 kärkihankkeesta yhtenä tavoitteena saada meidän lapsiperheiden perhepalvelut sellaiselle tasolle, että lastensuojeluun kyettäisiin nykyistä paremmin puuttumaan, että me saisimme tämän vauvanaoloajan, nuoruudenajan palvelun paremmalle tasolle. Me panostamme tähän.

Toisekseen edustaja lähestyy asiaa niin, että yhtä nurkkaa liikuttamalla koko asia ratkeaa. Esimerkiksi tuo teidän mallinne, mistä tämä kysymys alkoi: tuo ei ole ihan ilmainen, ja jostakin pitää tulla taho, joka myös rahoittaa nämä hyvät muutokset. (Anders Adlercreutz: RKP:n varjobudjetti!)

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.